

TOOLISTE

HAAL

Mai 1935.

E. Töolisühingute Keskliidu ja töölisnõukogude häälekandja

V KONGRESSIKS.

Keskliidu kongressi kokkutulek on tähtsaks momendiks organiseeritud tööliikumise elus.

Muidugi panevad ka kongressi vaheaegadel töölised oma mõju Keskliidu tegevuses maksma. Neil on selleks rohkesti võimalusi Keskliidu nõukogu üksikute ühingute, käitisenõukogude, käitisevanemate nõupidamiste seisukohad peavad olema Keskliidu juhatusele kogu aeg mõõduandvad.

Kuid kongressi tähtsus seisab selles, et kongressil peab selguma kõige kindlalt mal kujul, kes on Keskliidu tõeline peremees.

Keskliit on põhikirja järele demokraatlikult ehitatud, s. o. tööliste omavalitsusele rajatud organisatsioon. Kuid põhikirja paragrahvidest üksi pole küllalt.

Et need mitte surnud täheks ei muutuks, et tööliiskond oleks oma organisatsioonis mitte nimeliseks, vaid tegelikuks peremeheks, seda võib kindlustada ainult tööliiskonna enda aktiivsus, tema enda huvi organisatsiooni elu suhtes, tema vali kontroll juhtide tegevuse üle.

Ja kui juhid on ka õieti juhtinud, siis pole neil põhjust seda kontrolli karta ega pahaks panna.

Nüüd on tõusu ajajärk Eesti vabaametühingulises liikumises. Kasvab liikmeskond, kasvab usk oma jõu sisse. Esimesed palgavõitlused, mis kriisi pehmenemisel on paratamatusega lahti puhkenud, näitavad väga selgesti, kui suureks jõuks on organisatsioon — ka siis, kui ta aineliselt vaene on. Kui ajajooksul tugevnevad organisatsioonid aineliselt, on nende jõud seda suurem.

Tähtsaks eelduseks on siin — organiseeritud tööliiskonna ühtlus.

Tööliste huvid on ühtlased — ja lahkkelid muutuvad mõttetuks, kui tööliiskorganisatsioonid alluvad tööliste tegelikule tahtele.

Olgu eelolev kongress uueks tähtsaks ühtlase, võiduka, võltsimata tööliiskumise arengus Eestis.

Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu mai-üleskutse.

Kogu maailma töölistele!

Kapitalistliku korra poliitilise ja majandusliku kriisi tõttu valitseb maailmas mitme aasta jooksul iga päevaga tugevnev kaaos ja anarkia. Viletsus tabab kõiki töölisi eranditult. Hirm ja meelega saavad võimu rahva suurtes massides, nii kehalist tööd tegijate kui vaimutöölise hulgas, kes endale asjatult otsivad tööd. Noored kannatavad veel raskemini kui täiskasvanud töölised. Nende tulevik on hädaohus, ja see äratundmine kutsub noortes veel suuremaid moraalseid vapustusi välja.

Sõjaohu, mida arvati olevat lõplikult kõrvaldatud peale 1914./1918. aastate õudsus, täidab nüüd kõikide mõtted. Elame üle üldist relvastuste võidujooksu. Uuemad rahvusvahelised sündmused, mis valju selgusega näitasid maailma avalikule arvamisele olukorra suurt tõsidust, asetasi rahu vahetusse hädaohu.

Igalpool käib majandusliku kaose, rahvusliku meeltesegaduse ja kapitalistliku barbaarsuse ohvrite kibe võitlus olukorra eest vastutavate, viletsuse ekspuaterijate, sõjaspekulantide ja fašistlikkude diktaatorite vastu.

Organiseeritud töölikond on nagu ikka selle võimsa lahingu eelväeks, mille tulemusest sõltub inimkonna saatus. Kirglikumalt kui kunagi enne võitleb töölikond oma sihtide eest ja pühitseb selles vaimus töö, vabaduse ja rahupäeva.

Rahvusvaheline Ametiühingute Liit saab tegema kõik rahu ja vabaduse alalhoidmiseks. Maailma töölistele pakub ta plaanikindlalt rahvuslikku ja rahvusvahelist ülesehitustööd, mille kaudu viletsuse ja kindlusetuse õudused tõrjutakse välja tööliste kodudest.

Teadlikkude ja tehniliste leiutiste, samuti ka majanduse organiseerimise uuemate edusammude kaudu läheme vastu ajale, kus maailmas toodetakse küllalt paljude miljonite meeste ja naiste elutaseme tõstmiseks. Hävitatakse siiski meelega elutarbeid, lühinägeliku poliitikaga piiratakse elule tarvilikkude saaduste jaotamist. Töölistelt võetakse nende osa elutingimuste paranemisest, neile ei anta võimalust inimväärseks eluks. Rahvusvaheline Ametiühinguline Liit nõuab rahvaste rahvusvahelist koostööd, et kõrvaldada nälja ja ülekülluse vastolu maailmast.

Kõikide rahvaste töötavate hulkade kõik kihid, s. o. kehalist tööd tegijad, vaimutöölised kui ka talupojad, keda kriis vahetult laastab, on järjest teadlikumad neist tõsiasjadest ja tunnevad, et kapitalistliku ülevõimu, diktatuuri ja despotismi vastu võitlemise vaim muutub iga päevaga elevamaks. Ikka laiemad hulgad valmistuvad liitumisele organiseeritud töölikonnaga tema võitluses üldise vabastamise eest.

Võitlustes kogenud töölikonna kohus on — edendada ja tervitada seda võitlusvaimu, äratada ja mobiliseerida kõik jõud praktiliseks ja ülesehitavaks aktsiooniks inimkonna päästmise ja uendamise töö teostamiseks.

Tööle, vabadusele, õiglusele ja rahule rajatud üldsuse ideaal peab võitma kogu maailmas kõikide poolehoidu, kellel on head ja tõsist taht. Meie hüüd on: Maha diktatuurid! Maha relvastused! Maha sõda! Tööd kõigile 40-tunnilise nädala alusel!

Selles peitub rahu ja õnn kogu inimkonnale! Tugevndagem demokraatiat ja rahvusvahelist solidaarsust, mis vabaduse ja rahu ainsad pandid!

**Rahvusvaheline Ametiühingute
Liit.**

Kongressi väliskülalised.

*Conrad Nordahl,
Norra Ametiühing. Keskliidu abiesimees.*

*A. J. Hällström,
Soome Trükitöölise Liidu sekretär.*

*V. V. Salovaara,
Soome Ametiühingute Keskliidu
abiesimees.*

Palgavõitluse rindelt.

Tallinna pottsepad pidasid kaks kevadet palgavõitlust oma palkade kindlustamiseks. Möödunud aasta jäi vahele ja tulemusena suruti nende töötasu äärmiselt alla. Ametiühing käesoleval aastal algas juba varakult astuma samme eeloleval ehitustegevuse hooajal palgaolude korraldami-

seks. Töötati välja tükitööhinnakiri ja kollektiivlepingu kava, mis esitati tööandjatele. Kuna tööandjad ei tulnud esialgu vastu ametiühingu ettepanekutele, algas Tallinnas 2. mail pottseppade streik, millest võtsid osa umbes 200 pottseppa. Esimese streigi päeva õhtuks kirjutasid alla juba 8 ettevõtjat.

Käesoleva numbri ilmumiseni oli lepingule kirjutanud alla pea kõik suuremad töösturid, ainult „Maja“ pani kõige enam vastu.

Uue kollektiivlepingu järele võivad tööandjad võtta tööle ainult ametiühingu liikmeid, ja pottsepad võivad töötada ainult lepingule allakirjutanud käitistes. Kui aga ametiühingu liikmete hulgas ei jätku nõuetaval arvul töölisi, võivad tööandjad peale 5-päevalise tähtpäeva võtta töölisi väljaspoolt ametiühingut. Uues lepingus töötasu normid on tõusnud umbes 25% ja pottsepa töötasu võib tõusta 4—5 kroonile päevas. Lepingu rikkumise puhul maksavad tööandjad 250 kr. trahvi ametiühingule. Leping on sõlmitud üheks aastaks.

Palgavõitluse aktsiooniga on tõusnud ka ühingu liikmete arv. Aasta vahetusel oli ühingul ametliku aruande järele 8 liiget. Ühing on nüüd suutnud enese ümber koondata peaaegu kõik Tallinnas asuvad õppinud pottsepad ja liigete arv on tõusnud nüüd ligi 200-le.

Käesolev aasta on kujunenud kingseppadel palgavõitluse aastaks. Alguse tegid Tallinna kingsepad, sellele palgavõitluse ka ulatuselt kujunes suurimaks, kuid sellest on juttu erikirjutuses. Tallinna eeskujule järgnesid Viljandi kingsepad, kes alustasid streiki 24. aprillil, nõudes kollektiivlepingut ja kõrgemaid palku. Streik on kestnud Viljandis seni suuremate tulemusteta. Tööandjad pole seni astunud läbirääkimistesse töolistega. Viljandis on umbes sada nelikümne kingseppa, kes äridesse töötavad ja neist on koondunud ametiühingu ümber 127, nii siis suur %. Seni on streikijate rinne olnud murdmatult üksmeelne. Tööandjad hindadega olevat nõus, kuid kollektiivlepingust ei tahtvat teadagi. See on meie tööandjaid väga iseloomustav seisukoht ja näitab ühtlasi kui vähe on meil arusaamist seaduslike lepingutega korraldatud töö- ja palgaoludest töölise ja tööandjate vahel. Meie palgavõitlused on kujunenud tööandjate poolt suurel määral jonniga. Tööandjad tunnustavad töölise õiglustatud nõudeid palkade suhtes, kuid peavad enesele liig alandavaks kirjutada alla lepingule töolistega.

Tartu Nahatöölise Ühingu oli sõlmitud kokkulepe tööandjatega 1. maini s. a. Juba aegsasti hakati tegema eeltöid uue kokkuleppe sõlmimiseks. Töötati välja lepingu tekst ja hinnakiri. Kõikides, ka Tallinna, Viljandi ja Tartu lepingutes nõuti, et tööd antaks peamiselt ametiühingu liigetele. Tartu Nahatöölise Ametiühingu nõuetes palkade alal palju uut ei ole — peagu möö-

dunud aasta hinnad, kuid tööseisaku põhjuseks oli, et tööandjad ei pidanud kinni hindadest, milledes lepiti kokku möödunud aastal ja nüüd tahavad töölised korraldada oma töö- ja palgaolusid kollektiivlepingutega, mis tööandjate poolt pole nii hõlbus. Töölise teenistus tunnisi on äärmiselt madal, sageli õppinud töölisel ainult 20 senti, näituseks ömmeldud kamasside eest saadakse 3 kr. 25 s. ja tööaeg selle valmistamiseks on 16 tundi. Sellaiseid näiteid võib tuua küllalt.

Seni on streigis valitsenud täielik kord ja asjalikkus.

Pärnu Nahatöölise Ühingu poolt koostati tööhindade tabel Tartu ja Viljandi nahatöölise ühingute eeskujul, samuti kollektiivleping. Peeti küsimuste arutamiseks rida koosolekuid. Tööandjad, esitatud hinnakirjale lubasid tulla vastu osaliselt, kuid kollektiivlepingu sõlmimisest ei taha kuulda. Töölised sõlmisid omavahelise kokkuleppe, mille järele nad kohustuvad maksma 50 kr. kui nad teevad ettevõtjatele streigialust tööd. Töölised oma nõuete läbiviimiseks alustasid tööseisaku.

Narva kingsepad oma möödunud-aastase palgavõitluse puhul suutsid kaunis oluliselt parandada oma palgaolusid, kuid käteväidetud palgad ei fikseeritud kollektiivlepinguga. Selle tulemusena talvel tõmmati jällegi palkadest maha. Narva kingsepatöölise ühingu poolt koostati uued tööd hinnakirjad, mis senistest 25—30% kõrgemad. Töölised sõlmivad omavahel lepingud, milles nad kohustuvad pidama kinni uutest hinnakirjadest. Kui tööandjad töölise nõuete vastu ei tule, älgavad Narva kingsepad tööseisaku.

Tallinna paemurru töölised alustasid ehitustöölise ametiühingu juhtimisel 6. mail s. a. tööseisaku. Nõuti kollektiivlepingut ja kõrgemaid palku. Uues lepingus määratakse kindlaks, et tööle võetakse ainult Ehitustöölise Ametiühingu liikmeid, töölised saavad palgaraamatu, töölised ollakse kohustatud kindlustama haiguse ja õnnetujuhtumiste vastu, töötasu makstakse välja igal laupäeval, lepingus märgitud palgatairiife võib võtta revideerimisele, kui elukallidus tõuseb või langeb 10%. Lepingu rikkumise puhul peab iga tööandja maksma ametiühingule 250 krooni. Lepingu järele tööandjad ei või anda kivimaterjali murdudest neile ettevõtjatele, kes pole kirjutanud alla kollektiivlepingule. Leping sõlmiti üheks aastaks.

Need esialgsed palgaliikumised tõendavad, et käesolev aasta kujuneb palgaolude korraldamiseks kollektiivlepingute alusel.

Tallinna kingseppade palgavõitlus.

Kingseppade palgavõitlus Tallinnas on ületanud oma haripunkti ja kuigi veel ei ole aktsioon ametlikult lõppenud, võib siiski väita, et ta on jõudnud ka lõpule.

Mis nüüdsest peale veel sünnib, see ei ole enam võitlus, vaid võitluse likvideerimine ja

uue olukorra arendamine propaganda abil. Senisest ajajärgust on ka laiemad hulgad informeeritud peaaegu peensuteni ajakirjanduse kaudu, nii et käesolev ei tarvitse enam olla tavaline informatsioon, vaid asja sisuline käsitus.

Täiesti üleliigne oleks veel kõnelda sellest, et kingsepa töötasud olid võimatult alla surutud. See on juba tõestatud sellega, et aktsioon tõmbas suurt organiseerimata massi ja haaras teda hingest, ning hoidis parima distsipliini ja korra juures. Hindade tõstmisele ei vaieldud algusest peale vastu ka töösturid ega äripidajad, kuigi nad mitte ei nõustunud hindasid tõstma sellel määral mida nõuti. Puudus aga üldiselt usk sellesse, kas ametiühing suudab oma jõuga hindade tõstmist läbi viia ülelinnalisel ulatusel. Keegi ei tahtnud olla esimene allakirjutaja — „sissekukkuja“.

Võitluse tulipunktiks osutus aga kollektiivleping, mis oli tarvilik selleks, et kindlustada kõrgendatud töötasude püsivust. Lepingu punktid, agu tööliste seadusepärase palgaraamatu andmine, haigekassa alla arvamine ja 8-tunnilise tööpäeva sisseaamine, on ju ainult nõuded maksvate seaduste täitmise kohta, mis oleks võinud ka väga hästi välja jääda lepingust. Allakirjutamine sel puhul oleks arenenud palju libedamalt. Nende punktide seesolemine oli aga tarvilik selleks, et teha neid asju populaarseks, et tõsta rahva seas huvi nende küsimuste vastu. Käsitööstuses ei ole seni kinni peetud ühestki neist seaduste nõudeist ja just see ongi võimaldanud kujundada sellase anarkilise olukorra, mille vastu tuli alata võitlust.

Käsitöökodades, elukorterites ja isegi vähemates mehaanilistes tööstustes tehti tööd ilma vähemagi sotsiaalse kindlustuseta ja kaugelt üle 8 tunni tööpäeva kestel. Kui aga inimene haigestus, polnud abi loota kusagilt. Samal ajal aga töötasu oli liialt väike selleks, et abistada ise ennast.

Suuremates käitistes on seadustest mööda hülmine raskendatud ja seal ei tule seda ka ette, seega need käitised on sunnitud maksma oma tööliste elamist võimaldava tasu normaal-tööpäeva kestes.

Kui aktsiooni alguses suurkäitised, nagu Valdson, kirjutasid kohe lepingule alla, siis päris öieti, sest nad ei võtnud sellega peale mingisuguseid lisakohustusi, kuna ametiühisuste nõudmised ei ületanud maksvaid tööega palgatingimusi, seega polnud ka põhjusi neis vabrikuis tööseisaku väljakuulutamiseks. Oli tekkinud algusest peale moodus, et lepingule allakirjutatud käitised võib tööd takistamatult jätkata. Asjale isendast osutus see

kasuks, kuna arusaajamad töösturid nägid ära, et võistleja tööstuse töötamine toob kahju, millest võiks aga kohe vabaneda, lepingule allakirjutamisega, selle tõttu ka alguses kohe sõlmitud lepingute arv hakkas kasvama, mis tõstis meeoleolu ja mõjus üldiselt ergutavalt.

Asja ettevalmistus oleks kidlasti võinud olla parem, kuid selleks olid kahtlemata piiratud võimalused, kuna ühingu liikmete arv püsis väiksena. Kes võiski näha seda kõike ette, mis selgus hiljem praktilises võitluses. Oli ju aktsioon ka juhtidele suureks õppetuniks, mida tulevikus võib tarbekorral kasutada. Selle juures ei saa õigustada pikemat ettevalmistust, kuna vastaspool heitis ette just äkilist streigipuhkemist.

Kahjuks meie tööandjate seas on püsinud ametiühingute suhtes halvad eelarvamused. Ega saa salata, et see on nakatanud ka paljuid töölisi. Ikka tahetakse näha ametiühisuses poliitilist või riigile hädaohtlikku organisatsiooni, millega sidemete loomine võiks olla kuidagi mitte-soovitav. Peab kohe ütlema, et ametiühisusele annab sisu, mõtte ja isegi suuna tema liikmeskond. Nende sealolemist ei tuleks panna pahaks, eriti mitte siis, kui ametiühisus on muutunud massi organisatsiooniks ja temal on lahendada rahvamajanduslikult tähtsaid ülesandeid, mida näitab kujukalt nahatöölise ametiühisuse äsjane tegevus. Kui see ametiühing on kõige kiuste end pannud maksma, sõlminud lepingu vahekorrad seni 130 tööstusliku ning ärilise ettevõttega, kus töös ligi 1200 töölisi ja mis kokku annab $\frac{1}{4}$ kogu Tallinna toodangust, siis peab tunnustama, et see ametiühisus pole enam tähtsuseta kliike, tasta on saanud vääriiline lepinguosaline tööstureile, ning selle juures ta omab kontrolliõiguse tööstuste üle. Seepärast oleks õigustatud soov edaspidise asjaajamise huvides, et eeskätt tööandjad aga ka töölistegi loobuksid igasugustest eelarvamistest halvemas mõttes ametiühisuse suhtes. Ainult sel juhul saaks ametiühisus laitmatult täita oma peale võetud ülesandeid ja olema tõelikult see, mis ta olema peab — töölistkonna majandusliku ja kultuurilise taseme arendaja ning tõstja.

H. Iskill.

Rahvamajanduse elustamise kava põhijooned.

Jatkame „Töölise Hääle“ nr. 3 poolijäänud rahvamajanduse elustamise kava selgitamist.

Majanduse paenutamiseks rahva tahte alla

tuleks ette võtta järgmised sammud:
Aktsiipankade ja kindlustusseltside

riigi kätte võtmine. Pangad ja kindlustusseltsid on tänapäeval tähtsamad majanduse finantseerijad. Neile kogub kogu rahva raha hoiusummade ja kindlustuspreemiade näol. Ka riik annab oma krediidiidid pankade kaudu. Pangad on suurimad majandusliku jõu keskkohad; kelle käes on pangad,

see valitseb kogu majandust ja see juhib kogu rahva poolt kogutud tagavara kasutamist. Eesti pangad töötavad peamiselt riigi rahadega ja rahva poolt kokku pandud hoiusummadega. Sellepärast on loomulik, et riik peab pangad ja kindlustusseltsid võtma oma kätte.

Väliskaubanduse riigistamine on plaanimajanduse tähtsam osa. Tema peamiseks ülesandeks on sisseveo ja väljaveo reguleerimine vastavalt majanduse ülesehitamise vajadusele. Kogemused näitavad, et „eraalgatus“ ei ole hoolinud eesti kaupade ja toodete sissetöötamisest välisturgudel. Selle tagajärjel need tõrjutakse ikka enam ja enam välisturgudelt välja, mis aina süvendab meie tööpuudust ja kitsikust. Teiseks võimaldab eraväliskaubandus suurt spekulatsiooni, üksikute rikastumist rahva arvel ja kapitalide väljavedu. Plaanimajandus, riigistades väliskaubanduse, teeb sellele lõpu.

Et kindlustada tööstuse juhtimist vastavalt majandusplaanile, selleks tuleb teostada

tööstuse ja suurkaubanduse kontroll.

Missugune peab olema kontroll? Pärast kurikuulsat „citronaadi“ ei julgenud isegi kodanlised lehed salata, et ettevõtjad „on läinud liiale“. Kui aga päevakorda kerkib tööstuse kontrolli küsimus, siis püütakse seda kõigiti nurja ajada. Selleks taheti anda tööstuse kontrollimist kas kaubandus-tööstuskoja või erarevidentide ühingu kätte, s. o. taheti panna ettevõtjad ise endid kontrollima.

Sellega ei või töötav rahvas mitte leppida. Ta peab nõudma niisugust riiklikku kontrolli, mis võiks kindlustada rahvamajanduse juhtimise rahva elutaseme tõstmise suunas.

See kontroll on hädatarvilik ka selleks,

et selgitada tööstuse kandevõimet.

On palju seletatud, et tööstus ei kannata välja kõrgemaid tööliste palku; ometi on tegelikud töösturite tulud Eestis väga suured. Selgus siin peab tulema, kardetagu seda töösturite poolt niipalju kui tahes.

Ühtlasi peab tulema selgus selle kohta,

kuivõrd on vajalik tööstuse tollikaitse,

kas seda kasutatakse tööstuse edendamiseks või suurte kasude tagaajamiseks tööliste ja tarvitaja arvel.

Mis tähendab niisugune eramajanduse kontroll? Arvestades riikliku laenukapitali ja igasuguste toetuste suurst, mis teeb eraettevõtjaskonna küll tööstuse juhtijaks ja kasutajaks, aga mitte peremeheks, tähendaks niisugune kontroll meie oludes tegelikult

riigi, s. o. rahva õiguste maksmapanekut.

Muidugi saadakse sellest aru ja seda nimelt kardetaksegi. Sellepärast on selge, et töölistikond võib niisuguse kontrolli saavutada ainult siis, kui ta küllalt tugevasti organiseerunud. Kui aga ettevõtjad katsuvad sellest kontrollist mööda hiilida, peita õiged andmed ning jätta teostamata kontrolli korraldused, siis ei jää muud teha kui asuda

nende ettevõtete riigistamisele.

Kapitalide väljavedu seisma. Majandusministri hindamise järgi on Eestist välja veetud 100 miljonit krooni, s. o. 10 miljardit senti või kolm korda niipalju kui meil on raha ringkäigus. On selge, et kogu meie elu oleks sootuks teine, kui see raha oleks jäänud meie riigi piiridesse. Kuid see summa on majandusministri poolt välja arvestatud töösturite endi poolt esitatud andmetel. Citroni ja Astoria asjad aga näitavad, et neid andmeid on võltsitud ja väiksematena näidatud, nii et tegelikult välismaale kõrvaldatud summa on palju suurem.

Kuid neil arvestustel on veel teine auk sees.

Siin arvestatakse ainult tööstuse poolt väljatoimetatud kapitalidega, kuid suurkaupmehed on ka suured summad kõrvale pannud, millede kohta veel igasugune ülevaade puudub. Need summad on juba teenitud mitte ainult tööliste, vaid ka põllumeeste poolt loo-

dud väärtuste arvel. — Lõpuks on ju kõigile teada

ühe suurema panga kena „shnitt“ vene kullaga,

kus oli 1920. a. teenitud umbes 6 miljardit senti, mis on samuti välismaale paigutatud.

Nii on Eesti rahvalt võetud kindlasti mitte vähem kui 30 miljardit senti, s. o. umbes sama palju, kui meil tööstuses on praegu kapitali — või teiste sõnadega — sarnane rahahulk, mis võimaldaks praegu tööandmist 25 tuhandele inimesele.

On selge, et peab kogu jõud mängu panema selleks, et selle raha Eestisse tagasituua ja seda siin uute töövõimaluste loomiseks tööle rakendada. Praegu maksvat kapitali väljavoolu tõkestamise seadusest ei olnud seni mingit kasu, sest esiteks on valitsusel mitte kohus, vaid ainult õigus nende kapitalide tagasinõudmiseks Eesti rahvamajandusele; teiseks puudub valitsusel ettevõtete tegevuse sisulise kontrollimise õigus ja kohus, mistõttu peab ta uskuma ettevõtjate poolt esitatud andmeid.

Seadus peab olema sarnane, mis lahendab küsimust mitte ainult paberi peal.

Selleks on E. T. Keskliidu poolt esitatud vastav seaduseelnõu, mis näeb ette, et kõigis ettevõtetes, kellel on olnud tegemist välismaaga, võetakse ette üldine põhjalik revisjon tagantjärele ja sel teel tehakse kindlaks kui palju keegi on rahva töövilja välja viinud. Seadus nõuab, et need kapitalid toodaks tagasi ja antaks sunduslikult odavahinnalise laenu riigi kasutusse majanduselu ülesehitamiseks, nimelt 25% väikemaapidajatele juurelõigete muretsemiseks ja nende ülesharimiseks, 10% kaluritele laenu andmiseks ja kalanduse edendamiseks, 10% elukorterite ehitamiseks maal, 10% elukorterite ehitamiseks linnades ja 45% rahva ostujõu tõstmiseks, tööstuse väljaarendamiseks ning kogu maa elektrofiteerimiseks.

Kas see seadus on teostatav? Esialgu võib paista, et kava on küll ilus, aga teostamatu, ega keegi oma raha Eestisse tagasi ei too!

Kuid teda tuleb selleks sundida, — vaja on ainult välismaale toimetatud summa revisjoniga kindlaks teha. Kõrvalepuiklejad langevad E. T. Keskliidu eelnõu kohaselt ranga karistuse alla: kuni 10 aastat sunnitööd ja — trahv tasumata summa suuruses, mida nõutakse sisse Eestis asuvate varanduste ja ettevõtete arvel. Siis seisavad äri- mehed valiku ees: kas tuua raha Eestisse selleks, et see siis laenu läheks riigi kätte, mille eest nad saavad ka intresse, olgugi, et väiksemal määral, või jääda siinsest varandusest ilma ja minna peale selle sunnitööle.

Kui rahvas saab tagasi mitte kõik summad, vaid ühe osa neist, — siiski on need summad nii määratu suured, et toovad meie majandusele uut jõudu ning loovad uusi töövõimalusi.

Kõik need sammud on paratamatud, kui tahetakse vabaneda raskustest ja minna parema tuleviku vastu. Muidu ei saa rahvas majandust paenutada oma tahte ja järelevalve alla. Muidu pole ka kustki saada tarvilikke kapitalid. Sest kapitali juurdekasvu on suurtöösturite ja pankurite poolt rohkelt välismaale toimetatud. Igasuguse majandusliku ülesehitamise läbiviimine nõuab aga suuri majanduslikke jõukulutusi ja kapitalide investeerimisi, nagu seda näitavad teiste maade kogemused. Ainult loodusvarade ja inimjõuga üksinda ei ole võimalik suuremaid tagajärgi saavutada. Kahtlemata tuleb esimeste aastate jooksul jõudu pingutada. Kui aga aktsiapankade, kindlustusseltside ja väliskaubanduse riigi kätte võtmise läbi viidud, suurtööstus ja kaubandus riikliku kontrolli alla võetud, siis on kindlustatud see, et kogunevaid, kapitalid saab rakendada majanduselu ülesehitamiseks.

Ülesanne muretsema kõigile tööd ja suurendada rahva ostujõudu, tõstes senise toodangu kahekordseks, on kindlasti teostatav.

1905. a. mälestusi.

K. Kiimann.

1905. aasta kevad oli ka ametiühingulise liikumise kevadeks Eestimaal. Teistes kubermangudes ametiühingud olid mitmes linnas juba ammu ellu kutsutud. Muidugi teada ei võidud ju ellu kutsuda ametiühinguid, mille tegevus oli sihitud tööandjate vastu — seda keelas maksev seadus. Viimane karistas karmilt igat sarnast algatust ja seadis streikijaid ja majanduslikke hüvesid taotlemaid organisatsioonide ühele pulgale riigivaenlastega.

Lubatud olid vastastiku abiandmise ja matuse kassad. Sarnased organisatsioonid tegutsesid Venemaal juba 19. sajandi esimesel poolel ja iseäranis oli nende võrk Poolas ja Baltimaal tihe.

Mida enam aga tööliiskonna organisatsioonid arenesid ja haarasid laiemaid tööliiskulke, muutus ka nende ilme revolutsioonilisemaks — seda kurjema pilguga vaatas sellele valitsus. Valitsus tegi omaks ülesandeks kõikjal vahele segada töötülide. Ka sai Pleve sellega hakkama, et käitus väljasaadetuid streikijaid võrdselt kriminaalroimaritega ja võttis neilt ära hariliku toetuse, mille osaliseks said poliitilised asunikud Siberis (27—48 kop. päevas makseti igale poliitasunikule toiduraha).

Esimesena asutatakse Tallinnas rätsepate vastastikku abiandmise selts ja teisena kutsutakse ellu äri- ja tööstusliikude teenijate selts. Nende põhikirjad kinnitati ametlikult.

Vabrikute tööliste ühingute põhikirjad ei lähe aga nõnda libedalt sellepärast, et võimud seda ei soovi.

Töölisvanemate nõukogu töötab üheskoos ettevõtjate esindajatega tööküsimuste kallal. Tähtsamateks küsimusteks olid: 1) *majanduselu taseme tõstmine*; 2) *organiseerimise ja poliitiliste koosolekute pidamise õigus*; 3) *ametiühingud*; 4) *kinnituskassad*; 5) *töölisvanemate võimupiiride kindlaksmääramine jne.*

Muu hulgas olgu tähendatud, et töölisvanemate nõukogu lükkas ühel häälel tagasi vabrikute inspektori tööliste

kindlustamise kassade kava, milles ette nähti $\frac{2}{3}$ kohustusi tööliste kanda ja $\frac{1}{3}$ ettevõtjail.

T. N. nõuab ühise kassa sisseseadmist ettevõtjate kulul.

Aprillikuus on märgata uut tõusu streigiliikumises, mis kannab majanduslikku ja ka poliitilist ilmet. Ta haarab kogu suure Venemaa.

2. aprillil ajavad „Dvigateli“ mehed oma meistri kotti. Tallinna sadamas algab streik.

20.—25. apr. põlevad mitmel pool mõisaküünid ja tallid. Rahvas annab ennast tunda — avaldab meelt. 30. apr. õhtul koguvad tööliisk „Russalka“ juure majanduslikke küsimusi arutama, kuid peagi minnakse poliitikale üle. 1. mail pühitsemine võetakse arutusele. Et 1. mail puhkepäevale langes, kus nii-kui-nii töö seisab kõigis vabrikuis, otsustatakse 2. mail tööliisküüha ära pühitseda. See otsus võetakse vastu ühel häälel.

Koosolek lahkub „Russalka“ juurest rivis lauldes linna poole. Kurja aimamata. Kuid kuri ei lase ennast kaua oodata. Kasakate salk ründab rongikäiklasi ja ajab rahvahulga nagaikade abil laiali.

1. mail hommikul vara koguvad tööliisk rongikäiguks kokku ja marssivad Nõmmele Mustamäe alla. Kohal pannakse lehvima punased lipud. Peetakse kõnesid, lauldakse ja nauditakse kevade ilu.

Nädal hiljem on suur miiting jälle „Russalka“ tiivade all. Nüüd kostavad ainult poliitilised kõned ja avaldatakse valjut protesti 30. aprilli sündmustele. Siin kirjutatakse alla protestnoot 2000 tööliisk poolt, mis saadetakse kubernerile.

Kuberner vastas protestkirjale lihtsalt: ülendas politseimeister Norbekovi aukraadi ja avaldas tänu nagaikameestele.

1. mail oli kogu riigis meelevaldusi ja nagaikad plaksusid samuti kui Tallinnaski. 6. mail algab Ekaterinburgis üldstreik.

8. mail Moskwast astub kogu esimene ülevenemaaline ametiühinglaste kongress, kus esitatud 60 organisatsiooni.

10. mail plahvatab Batumis pomm, mille läbi saab surma vürst Nakašide.

15. mail on Tallinnas jälle meelevaldus ja samal päeval ka Brjānskis.

Võitlus kees kõikjal. Vene töölistekond oli teelahkmel. Kuid kuhu minna, mis teha? — oli veel mitte küps. Midagi pakitses rinnus ja püüdis väljapääsu leida, aga kuhu tema iganes pööras, kõikjal olid püssitäägid ja kasaka nuudid ees. Valitsus ära nähes, et tööliikumine üha kasvab ja muutub päev-päevaga ähvardavamaks, otsustab kutsuda siseministri abiks 9. jaan. vägilase. Tema kätte antakse kogu Venemaa politsei. See mees võis tsaari arvates ainult päästa, mis päästmist vajas. Selleks meheks osutus kuulus Mitja Trepov.

Peagi kostsid üle Venemaa tuntud sõnad: „Padruneid mitte hoida, tühjadega mitte lasta.“

Trepov võttis siseministeeriumi ohjad oma kätte 22. mail ja teisel päeval, s. o. 23. mail, pannakse ajakirjandusele lukk mokka. Tsensurile antakse suurem punane pliats ja värvipott. Ajalehed ilmuvad valgetena ehk jälle laiades laikudes kui Ameerika onu püksid. Vanglate ukсед avatakse laiadele hulkadele ja rongid liiguvad Siberi poole sunniasunikudega. 29. mail on Varssavi tänavail kokkupõrkeid politsei ja tööliste vahel. On haavatuid ja surnuid mõlemal pool. Sama pilt kordub Lodsis, Belostokis, Batumis, Tifliisis ja Tsaritsõnis. Kusagil padruneid ei hoita ja tühjadega ei lasta!

3. juunil piirab kasakate jõuk Ivanovsesenskis tööliste koosoleku sisse ja algab peale selle neid mõõkade ja nagaikade abil laiali ajam. Jällegi on surnuid ja haavatuid. Trepov pidutseb võidujoovastuses.

Olukord rigis muutub tõsisemaks ja liig ärevaks. Tapetute laibad tänavail, haavatute kisa haiglais ja eramajades ei anna ka mõnulemiseks põhjust aristokraatia perele. Neile tundub see pilt jälgina ja sunnib neid otsima kompromissi. 6. juunil läheb aristokraatia esindus keisri ette, et temale tutvustada riigi seisukorda ja ka esitada abi-

nõu, milliselega oleks võimalik elu tagasi viia vanusse rööpasse. Tsaari juure lähuvad: vürst Trubetskoi, Roditšev, vürst Schahovskoi, Petrunkevitsš, Heiden, Lvov, Golovin, Novositsev, Korf ja Fedotov.

See delegatsioon püüab tsaarile teha selgeks, et Venemaad võib päästa hukatusest ainult rahva esinduskogu, mis tuleks kiiremas korras kokku kutsuda.

Tsaar kergelt ei nõustu sellega, sest temale olevat antud kõrgemalt poolt võim ja õigus ainuvalitsemiseks. Suuri vaevu suudetakse tsaari siiski järele andma.

13. juunil tulistavad sõjaväed Odesas tööliste koosolekut. Töölised kannavad surnukeha läbi linna revolutsiooniliste laulude saatel. Sarnane meelevaldus mõjus elanikkonnale häirivalt valt ja kutsus kogu Odessa proletariaadi tänavale. Algasid laskmised linnatänavail, mis peale ärid ja tööstused oma ukсед sulgesid. Tänavail püstitatakse barrigaadid. Sinna veetakse kokku telefoni- ja laternapostid, konkavagunid paisati ümber, tünnid, kastid ja maja mööbel kuhjatakse kokku ja nende tagant antakse tuld soldatite ja politsei pihta.

Linnas laguneb laiali kuulujutt, et sõjalaev „Potjomkin“ on saabunud punane lipp mastis sadamasse.

Barrikaadid jäetakse maha ja rahvalaviin valgub sadamasse vaatama seda terashiiglast, mille pardal on rahvale tehtud ülekohtu eest tasujad. Sadamas aga näeb rahvahulk õudset pilti: üks madruse laip on sadama sillal. Temast on lahkunud elu ohvitseri poolt lastud kuuli tagajärjel. Tema rinnale on kinnitatud kiri: „Sina oled teinud kõik ja rahva parema tuleviku eest andsid ära oma kallima vara — elu!“ Kaks madrust seisavad langenu juures auvahina.

Rahvameres kerkivad ülesse kõnelejad, paariskümnes kohas ja kõik kõnelejad kutsuvad rahvast ülesse revolutsioonile. Ühe naiskõneleja läheduses hüüab keegi: „Lööge juut maha!“ Osavasti lastud kuul sirutab hüüdjaja pikali. Kõneleja jätkab: „Rahvas on aru saanud ja appi ruttamas neile, kes üksikult võidelnud ja praegu niisketes vangikongides viibivad. Nad on oma teinud — nüüd on kord meie käes!“

Kulutulena levib teade, et kõik sadamast linnaviivad teed on jalgväe poolt ahelikusse võetud ja varsti avatakse tuli sadamas olivate pihta. See mõjus kui välg, kui käsklus distsiplineeritud väele. 100.000-line rahvahulk valgus linna poole.

10. juunil on linnas surmavaikus. Töö ja ärielu on surmaunes, kuid sadamas on rüüstamas „mustersada“, keda võimud olid sinna selleks läkitanud. Sadamas rüüstatakse kõik laod ja süütakse varade hulk põlema. Hulk toiduaineid visatakse merde. Mässule oli tarvis lõpp teha ja selle ülesande võtab endale kahurvägi. Põlevatele hoonetele avatakse kahurtuli. Siin süttivad uued varad. Ploomide, suhkru ja teiste virnade hulgas on ka näha inimkogusid tõrvikutena põlemas. Rahvahulk on paanikas. Kõik tormavad sihita... Kes tulde, kes merde, kes otse kuulirahe alla.

17. juunil oli pörgul lõpp. „Potjemkin“ võttis ühe sõjalaeva vang, paigutas sinna omad mehed ja saatis „Smelõi“ luureretkele ulgumerele. Peagi teatab luurelaev, et Odessa poole liigub laevastik. 3 soomusristlejat, 3 miiniristlejat ja 3 miinipaati. Laevastiku juhataks admiral Kriger.

Admiraal nõuab „Potjemkinilt“ allaandmist ehk võtta vastu lahing. Et aga linnale mitte kahju teha, kutsutakse vastane välja merele.

„Potjemkini“ masti kerkib lahingulipp, mispeale antakse masinatele täiskäik. „Potjemkin“ kiilub end vastase keskele. Kriger teatab, et tema taandab linna, kust „Potjemkin“ väljus, et lahingut vastu võtta.

Kostab käsklus: „Edasi!“ Sellepeale kostab „Rostislavilt“: „Meie jääme siia“. Kostab ühine hurra „Potjemkinil“ ja „Rostislavil“.

Vaenlane taganes ja kaks laeva jäid lahinguvõimelt merele ootama sündmuste arengut linnas. Seda aga ei olnud, mispeale „Rostislav“ „Potjemkinist“ lahku. Viimast, s. o. „Potjemkinist“ nähakse veel merel ümber ristlevat, kuid 18. juunil 1905. a. kadus tema ja siirdus Rumeenia randa, kus meeskond interneeriti.

Paljud madrused tulid siiski tagasi

kodumaale ja astusid revolutsionääride ridadesse.

Jaanipäevaks korraldab Tallinna töölistpere rongikäigu Mustamäe alla. Kõigis vabrikutes on kibe ettevalmistamine. Ühed korjavad raha lippude jaoks, teised valmistavad käesidemeid, kolmandad korraldavad lipukandjaid ja korrapidajate salku. Ka oli märgata võistlust lipukavandite koostamisel.

Kõikjal oli tunne, et ettevalmistused on käimas mingile suursündmusele.

24. juuni hommikul koguneb iga vabrik oma lipu alla ja 20.000-line inimmeri sammub orkestrite helide saatel, sirgeis ridades Nõmme poole. Ei või mainimata jätta, et lipud olid kunstipärased. Siin lehvib Luteri lipp: roheline siidne lõuend, mille peale Julius Kuntzel oli sisurikkalt maalinud päikesetõusu. Päikesekiired tungivad vabriku korstende vahelt tervitades vastu noorele ja vanale töölisele. Pealkiri lipul lühikene ja paljuütlev: „— võitlusele, valgusele“. Raudteelaste lipp ei jäta ka palju soovida oma suure mõõduga ja pingele tõmmatud töölistkää lihastega vasarat hoidva töölistkoguga jne. jne.

Selles kirjus lippudemeres ei puudunud ka mitte punased lipud, mis ei patenteerinud kunstiväärtusele, vaid need lihtsad ja tõsised pealtvaatajad valatud ja veel valatava töölistvere meeletuletustena.

Mustamäe alla jõudes pandi lipud puudele lehvima ja iga punalipu alla astus kõneleja uut evangeeliumit kuulutama. Revolutsioon, millega töölistkond omi õigusi maksma paneb, oli iga kõneleja kõne tuumaks. Isevalitsuslik kord mõisteti hukka kõigi kõnelejate poolt ja 8-tunniline tööpäev seati esimeseks töölistkonna majandusliku seisukorra paranduse tingimuseks ja nurgakiviks.

Kõned võeti vastu suurte vaimustus-avaldustega, vaatamata sellele, et kõnelejad esinesid kui näitlejad parukates ja valehabemetes. Pean ka juurde lisama, et paljud habemikud järgmisel päeval juba habemeta jäid ja Venetu ehk Toompea vanglate pansioneerideks muutusid. Mitte vabatahtlikult.

(Järgneb.)

Ametiühingute toetuskassad.

L. Metslang.

Ametiühing on tööliste majanduslik võitlusorganisatsioon, milles teatud tööstusharu töölistel oma huvide kaitseks vastastikuseks abistamiseks ühinevad. Tööliste huvide kaitsmisel tuleb ametiühingutel sageli pidada võitlust — streiki. Kuid kogemused näitavad, et oma ülesannete täitmiseks igal ametiühingul peab olema tugev rahanduslik alus. Tööandjate majandusliku tugevuse vastu tuleb ametiühingutel seada distsiplineeritud hulgad ja kindlal alusel seisvad toetuskassad.

Sellele seisukohale olid jõudnud eesti ametiühinglased juba vanal tsaari ajal, enne maailmasõda. Tallinna ametiühingute häälekandja „Töö“ nr. 2, 1909 kirjutises „Ametiühisuste ülesanded“, öeldakse järgmist:

„Nüüd, kus tööliste kasude kaitsmine, nende võitluse juhtimine ametiühisuste kätte läheb, peavad viimased ka eneste ülesandeid ja kohuseid põhjalikult tundma. Milles seisavad siis meie võitluse puudused, mispärast saime ja saame meie nii tihti lüüa? Katsume ainult seda meele tuletada, kuidas meil siimaani streikisid välja kuulutati, kuidas neid läbi viidi ja kuidas neid lõpetati. Harilikult töötas väike grupp arusaajaid, organiseeritud töölisti nõudmised välja, andis nad siis lendlehtede läbi kõigile vabrikutöölistele teada ja kuulutas peale selle teatud päeval jällegi lendlehte läbi streigi välja. Muidugi jätsid kõik töölised, kes nendele õiglastele nõuetele kaasa tundsid, kohe töö seisma. Kuigi töö seismajätmine kerge asi oli, seda raskem oli aga streigi läbiviimine. „Streigi komitee“, kes streiki juhtis, oli massile suurelt osalt teadmata, abiraha võidi ainult harva väikesel määral välja anda, sest et korjandused, mis valitsuse poolt keelatud on, vähe sisse tõid. Streikijate vaimustust ja meeleolu hoiti harilikult lendlehtede varal üleval ja tihti oli politseil ainult tarvis „streigikomiteed“ või „salatrükikoda“ kinni võtta, ja streik oligi kaotusega lõppenud.

Sellest meie näeme, et esimene ja kõige tähtsam ülesanne, mida ametiühisused oma peale võtma peavad, on streikide juhtimine ja nende toetamine („T. Hääle“ harvendus). Ametiühisuse jõud seisab aga peaaegjalikult liikmete arvus ja kassa suuruses...

Suure liikmete hulga peale vaatamata peab ühisusel kaua kestvate võitluste puhul ka kindel rahaline põhi olema. Streik ei saa siis ilmski kaua kesta, kui streikijad ühes perekondadega nälgima peavad, kui nemad kusa-gilt ainelist toetust ei saa. Sellepärast peab siis ka iga ühisus liikmemaaksu sisse seadma ja

selle eest hoolt kandma, et nimetatud maks ka korralikult maksetud saab. Ilma sõjariis-tata ei astu keegi võitlusse ja ilma streigikassata ei tohiks keegi streiki alustada, sest streik on kaheteraga mõök, mis tema tarvita-jat ennast haavata võib — seda peaks iga töö-line meeles pidama. Streigikassa asutamine peab üks tähtsamatest ametiühisuste ülesan-netest olema. Ja selles asjas annavad meile ka teiste maade ametiühisused eeskuju...“

Seega juba 25 aastat tagasi meie ametiühinglased hindasid kõrgelt toetuskas-sasid. Oldi selgusel, et paljaste kätega ja juhuslikkusele rajatud aktsioonidega ei maksa minna tööandjatelt paremaid töötingimusi nõudma. Seda enam sel-gem peaks meile olema tänapäeval — 25 aastat hiljem — et ainult majandusli-kult tugevad ametiühingud võivad kaits-ta mõjuvalt tööliste huviseid. Egas töö-andjad vahepeal nõrgemaks ei ole jää-nud. Vastupidi — meie suurtöösturid on viimse ni, usu, rahvuse ja maailma-vaate peale vaatamata, koondunud vab-rikantide ühinguks, kesk- ja väiketöös-turid ning kaupmehed oma ühinguksesse. Maksavad seal liikmemakse ja ajavad oma huvide kohaselt ühel meelel asju. Seepärast ei või töölised omale lubada käesoleval ajal liigset luksust — vah-tida kõrval ametiühingute ja nende tühjade kassade juures! Või veel ko-guni seista ametiühingust eemal!

Rõõmustavalt võib siiski kinnitada, et viimasel ajal on jää murduma haka-nud. Mitmes tööharus võime märgata ametiühingute liikmete tõusu. Samal ajal aga ärgem tehkem ränka eksitust võitlusabinõude väljaarendamise alal. Igal ametiühingul tuleb panna kindel alus toetuskassade süsteemile. Vasta-sel juhul jäävad meie ametiühingud võitlusvõimetuiks ja nad ei suuda täita tarvilikke ülesandeid tööliste huvide kaitsmise alal. Ja siis ei ole töölistel neist mingit kasu.

Vastavalt ametiühingute ülesandeile, võib ametiühingute toetuskassad gru-peerida kahte liiki: 1) **töövõitluse toe-tuskassad**, 2) **omaabi toetus-kassad**. Esi-messe liiki kuuluvad: streigi-, repres-siooni- (ametiühinglaste tagakiusami-ne), lokaudikassad, teise liiki: haiguse-

invaliidsuse-, vanaduse-, õnnetusjuhu, matuse-, reisiabi-, juriidilise jne. toetus-kassad. Teise liigi toetuskassadel on ühistegelise omaabi korralduse iseloom.

Korralikus ametiühingus asetatakse pearõhk töövõitluse toetuskassadele. Sest ametiühingu esmajärguliseks ülesandeks on tööliste palga- ja teiste töötingimuste parandamine. Kui ametiühingul on arvukas liikmeskond ja tugevad töövõitluse kassad, ei tähenda see veel seda, et siis ametiühingu liikmeskond aina veeb streikida. Streik ei ole siiski mingi sport, omaette eesmärk, vaid abinõu töötingimuste parandamiseks, millega välja tullakse äärmisel juhul, vaid siis, kui tööandjad muidu järele ei anna. Sel juhul aga, kui tööandjad on teadlikud ametiühingu tugevusest ja reaalseist võimeist, teavad, et ametiühing seisab streigivalmis igal juhul, tööandjad ei julge streiki esile kutsuda. Nad annavad järele läbirääkimiste teel. Näiteks mõned rootsi tugevad ametiühingud ei ole kümneid aastaid

streikinud, kuid töövõitluse fonde suurendatakse järjekindlalt.

Toetuskassa kapitalid kogunevad liikmemaksudest. Seega on ka öeldud, et ametiühingute rahandus peab olema rajatud korralikule liikmemaksu süsteemile. Elujõulise ametiühingu normaalseks liikmemaksuks tuleb lugeda: **keskmiselt ühe töötunni tasu nädalas peab minema ametiühingu liikmemaksuks.** Näiteks: metallitöeline saab tunnis 30 senti, siis peab ta maksma ametiühingule liikmemaksu 30 senti nädalas.

See on ametiühingute rahanduse alal põhimõte, mille elluviimine olgu meie üheks ülesandeks. Siin tuleb silmas pidades, et ametiühingusse liikmemaksu maksmine on kasulikumaid rahapaigutamise alasid, sest kogutud kapitalide toetusel tõstetakse tööpalka ja toetuskassadest maksetakse sisse maksetud summad ühel või teisel viisil teatud aja jooksul liikmetele tagasi. Seega ärge mõelgu keegi, et liikmemaks osutub mahavisatud rahaks.

Maatööraha ja rändtöölise ühine tee.

Kui kõikidel maal del tööandjad moodustavad ühingud nagu meilgi, et määrata ühiselt saaduste hindu ja tööliste palku, siis on aeg meil samuti võtta eeskuju nende maade töölistest, kes on loonud vastukaaluks ettevõtjatele tugevad ametiühingud ja nende abil on hoidnud enda elutaseme palju kordi kõrgemal kui meil, alles noore ametiühingulise liikumisega maal.

Meelespidades, et käesolevad read on määratud ka sellele osale tööliikonnast, kes seni seisnud tööliikumisest üldse, ametiühinguist eriti, kaugel, — ei panda pahaks, kui kordan mõningaid ametiühingulisi tõdesid, mis teadlikule tööliisele ammu tuntud.

Oldagu alati selgusel selles, mis on ametiühing!

Ametiühing on oma isiklikust töövaevast elava rahvaklassi organisatsioon, mille ülesandeks kaitsta ja parandada oma liigete majanduslikku, õiguslikku ja kultuurilist olukorda;

oma sihtide taotlemisel kõik liikmed toovad ohvreid liikmemaksude ja muu-

de enda peale võetud kohustuste näol; **ametiühingulase tähtsamaks kohustus** on kaasa aidata, et ühing muutuks tugevaks;

pareim võimalus tugevnemiseks seisab uute liigete võitmisel;

et võita liikmeid, tuleb teha ametiühingulist selgitustööd,

et aga teha selgitustööd, tuleb omada väga paljudes teoreetilistes ja praktilistes küsimustes selgus;

et omada vajalikke teadmisi, tuleb õppida tööliikumist käsitavat kirjandust, **tuleb lugeda ametiühingulist kirjandust ja ajakirjandust.**

Ametiühinguline võitlus ei käi „soojade kohtade“ pärast; ei ka mitte nurgataga virisejate ja kõhklejate eest. Ametiühinguline võitlus on julgete, teadlikkude organiseerunud tööliste ühiselt teostatav võitlus iseenda eest.

Saanud nii äärmiselt kokkuvõtliku iseloomustuse ametiühingust, end alahindajad, peavangutajad ja õlgade kehitajad lausuvad midagi sarnast, nagu: „mis nad siis õige on ära teinud“, „mis

sest kõigest ikka tuleb“, või „eks neid ole ennegi nähtud“... Olgugi, et säärased mõttemõlgutajad vääricksid huvi, kui elavad asitõendused sellest, millisele tasemele olukorrad võivad suruda inimesi, pole ametiühinglasel algul sarnaste töölistega palju peale hakata, kuna selgest selgemalt kõneleda on üliraske ja tegeliku elu kogemuste hulk neile alles hiljem näitab õige tee. Seniajani nad väärivad vaid leiget kaastunnet.

Lahtise mõistusega, julge ja energiline aga küsib: **kus, kunas, millega ja kuidas alustada?** Teadlik tööline pärib: **kes juhib, millised saavutused, miks asi lonkab, millised väljavaated?**

Olgugi, et iga küsimus väärrib vastuseks eripeatüki, jõudkem lühidalt selgusele peajoontes.

Kogu maatööraha, kõigi rändtöölise ametiühinguks saamas on ÜMÜ. (Üleriiklik Maatööraha ühisus.) Ühisust juhib iga-aastaselt kongressil valitud juhatus, praegusel korral esimees Al. Abeniga eesotsas. Organiseerimist teostavad kohtadel asuvad ÜMÜ. osakonnad ja juhatused poolt volitatud usaldusmehed. Kahjuks — ÜMÜ. pikemat aega viibis nagu varjusurmas, olles küll 1925. a. asutatud. Tähtsaim põhjus selleks oli kirju poliitiliste võitluste virr-varr, mis killustas ka tööraha üksteisele vaenulikesse leeridesse. Siit selgub ülesande suurus: on vaja hoogsalt arendada organiseerimistööd, et tuua liikmeskonda värsket jõudu ja vaimu, sellega muuta ÜMÜ. tegelikuks ja võimsaks ametiühinguks, maatööraha ja randtööliskonna kindluseks. Meie kohus on heita vaekausile tööliskonna võimukav relv — **tema**

arv ja meie teostame oma ülesande, kui peale elukutselise palgatööde tegeva tööliskonna suudame kaasa tõmmata ka selle rahva osa, kellele palgatöö on ainult kõrvaltööks, kuna ta hädapärase elatise saab näit.: väikemaapidamisest või kalapüügist. On tõesti tähelepanekuid, mis näitavad, et see osa rahvast on äärmiselt tuim võitluses tööolude parandamise eest. Kuigi sarnane tuimus teda end raskelt tabab, siiski mitte ialgi nii, nagu päris palgatöölise. Aga nii hädaohtlik, nagu too rahvas on olnud seniajani igasugusele palgavõitlusele, andes ohtralt n. ö. **elukutselisi streigimurdjaid**, niisama kasulikuks võib ta saada **organiseeritult**, kuna tal palju kordi kergem on kanda streigi ja muid ametiühingulise võitluse raskusi. Selleks tuleb alguses kaasa tõmmata kõiki tublimaid ja agaramaid, neile selgitades ülesande ulatust, raskusi ja sellest saadavat kasu.

Kuna järgmises numbris kavatsen peatuda lähemalt maatööraha ja rändtöölise organiseerimise üksikute funktsioonide juures, ei saa siiski lõpetada, mainimata, milline hiigla tähtsus tuleb anda „Töölise Hääle“ levitamisele ja tellimisele. Tema võistlemata odavus teeb ta kättesaadavaks ka kõige vaesemale. Olles ainuke töölise ametiühinguline ajakiri, võimaldub ainult tema veergudel ÜMÜ. juhatusel teatavaks teha omi samme, kavasid ja seisukohti ühtaegu kogu liikmeskonnale. Ainult „Töölise Häält“ lugedes saame õiglase pildi maatööraha, rändtöölise ja kogu tööliskonna elust. Ja ainult „Töölise Hääle“ kaudu paneme idanema ametiühingulise mõtte laiades hulkades. **E. P.**

Tööstuse ja suurkaubanduse kontrolli seadus.

Sellekohane üksikasjalik ettepanek on Töölisühingute Keskliidu esitajate poolt esitatud riigi majandusnõukogule. Töölise esindajate arvates on valitsuse poolt koostatud uus kord tööstuse alal, millega riigi võimupiirid tööstuse suhtes laienevad, otstarbekohane ainult kõvema ja sisulise kontrolli puhul, kuna muidu on valitsus sunnitud toetuste

andmise puhul ja tööstuse kandevõime hindamisel palkade tõstmise mõttes uskuma pimedast peast töösturite andmeid.

Keskliidu üksikasjalise ettepaneku sisu on järgmine:

Majandusministeerium teostab järjekindlalt tööstusettevõtete tegevuse seadusepärasuse ja majandusliku edukuse

kontrolli nende revideerimise ja vajalikkude andmete nõutamise teel.

Ettevõtte on kohustatud esitama majandusministeeriumile bilansid, tegevusaranded ja tegevuskavad iga veerandaasta kohta.

Revideerimistel, mida teostatakse arvepidamise revidentide ja tehniliste ekspertide poolt vähemalt üks kord kahe aasta jooksul, revideeritakse ettevõtet nii formaalselt, ta tegevuse seadusepärasuse suhtes, kui ka sisuliselt, tehnilise taseme ja organisatsioonilise ratsionaalsuse seisukohalt. Ministeeriu-

mil on õigus nõuda revideerimisel selgunud puuduste kõrvaldamist ja selle kohta aruannete esitamist. Kui, vaatamata majandusministeeriumi nõudmistele, puudusi ei kõrvaldata, on vabariigi valitsusel õigus: 1) määrata ettevõttele uus juhatus või vastutav juhataja, 2) määrata ettevõtte sundrevideerimisele või 3) võtta ettevõtte riigi kätte.

Ettevõtete riiklik kontroll teostatakse ettevõtete kulul, milleks nad maksavad iga aasta riigi tuludesse vastava maksumu.

RINGVAADE.

Palga alammäär.

Keskliidu sotsiaalpoliitiline toimikond koos vastavate eriteadajatega on välja arvestanud ja koostanud elatiskulude tabeli kava ühes lühikese seletusega. See on saadetud ametiühingutele ja töölisanematele tutvumiseks ja seisukohtade avaldamiseks, et seejärgi tabel lõplikult koostada. Tabeli kava on koostatud tagasihoidlikult. Seda võib kohapealseid seisukohti arvesse võttes tarbekorral muuta.

Ametiühingutel tuleb oma seisukohad ja soovid tabeli asjus teatavaks teha Keskliidu sekretariaadile.

Riigimajandusnõukogus

tööliste esindaja, Keskliidu abiesimees Aug. Gustavson, esitas ettepanekud puhkeaja seaduse laiendamise, vanaduse, invaliidisuse ja järelejäänute kindlustuse maksmapaneku ja mitme konventsiooni ratifitseerimise kohta. Lähemad päevad näitavad, kuidas majandusnõukogu tööliste soovidele suhtub.

Norra Keskliit 1934.

Norra ametiühingute kasv raskel kriisi ajal on sündinud eriti viimasel ajal katkestamatu järjekindlusega. 1933. a. oktoobrist kuni 1934. a. oktoobrini kasvas Norra Ametiühingute Keskliidu liikmete arv 151.255-lt — 165.192-le, s. o. 14.000 võrra või 9%. Liikmete juurevool ühingutesse sündis aasta läbi ühtlases tempos ja kestab edasi. Suurem liikmete arvu tõus oli järgmistes liitudes: ehitustööliste, keemia-, metsa- ja maatööliste, lihttööliste, metalli-, omavalitsuse-, kaubanduse- ja kontori- ja riistetööliste liidud.

Röömustavalt tuleb märkida, et 3000 kalurit liitus möödunud aastal meremeeste liiduga. Sel aastal on ees alles suur tööpöld ja samuti nõuavad korraldamist palga- ja tööolud kaluritel kollektiivlepingutega.

Möödunud aastal lõppes ka Randsfjordi metsatööliste 4 aastat kestnud konflikt tööliste organiseerimisvabaduse pärast tööliste võiduga, tunnustati ametiühinguid ja streiki-

nud tööliste vastu ei võetud ette mingisuguseid surveavaldusi.

Norra ametiühingud on pika ja sitke töö tulemusena arendanud end tugevaiks ja võitlusvõimsaiks organisatsioonideks. Norra ametiühingute palgavõitlused oma ulatuselt on tuntud. Norra tööliskond on saavutanud sisemise tugeva ühtluse ja senist arengut arvesse võttes võib kindlasti minna vastu tulevastele võitlustele kogu töötava rahva olukorra parandamiseks. Norra ametiühingud on olnud kogu aeg tihedas koostöös töölisparteiiga ja Norra tööliste peorganisatsioonide tihe koostöö laste eeldada, et Norra tööliskond suudab teosdada need suured ülesanded, mis ta enesele võtnud valitsusse minnes ja laiaulatusliku n. n. kriisi ületamise plaani teostamisele asudes.

Ehitustööliste olukord Tartus

on äärmiselt vilets, palku on alla viidud aasta-aastalt. Praegu on palgad isegi nii madalad, et maksetakse 15—18 senti tunnis, see on puu- kui ka müüritöö alal. Eriti on aidanud palku alla viia see meetod, mis ettevõtjad, majaomanikud ja omavalitsused harastavad tööde väljapakumiseiga vähempakkumise teel. See tähendab: kes teeb veel odavamalt, kui praegu turuhind on?

On arusaadav kui seda teevad ettevõtjad ja majaomanikud, ära kasutades tööliste organiseerimatust omakasuks, võõrastama paneb aga see, et ka omavalitsused seda teed käivad. Kui väidetakse, see on kokkuhoiu mõttes, siis see ei pea paika (kas ei tuleks siis kokkuhoiu mõttes ka kõik omavalitsuste ametnike kohad vähempakkumisel välja anda). Omavalitsusel peaks vähemate, majandusliisel teel väljaantavate tööde kohta oma kindlad palganormid olema, et tööliste odavaid palku mitte veel odavamaks viia.

Ehitusettevõtjad, ära nähes, et ehitustöölised organiseerimatud, ja välja kannatavad igasuguseid palgakäpimisi, hangivad töid igasuguse hinnaga, teades, küll tasu töölistelt palgaarvel välja pigistada saab. Kas peab see nii jääma? — Siin vastame kind-

lalt ei. Meie majanduslik olukord peab paranema! Selleks on Tartu Kivitöölise Ühing esimesed sammud astunud, on korraldatud ülelinnaline müürseppade koosoleku, kus arutati palgaolusid kevadpähal.

Ja selleks, et paremaid palgatingimusi saada, tuleb organiseerida. Ei tohi ootama jääda kellegi teise peale, vaid iga organiseeritud tööliste kohus on organiseerida organiseerimatuid, olles teadlik, et müürsepa tööala on raskemaid palgavõitluse alasid Eestis.

Tartu müürsepp.

Pärnu Töölise Ühingu

Üldkoosolekul ettekantud aruandest selgub, et ühingu tegevus on möödunud aastal arenenud vaatamata kõigile raskusile võrdlemisi rahuldavalt. Arendatud on lugila ja raamatukogu tegevust, organiseeritud hobusetöölisi ja aasta lõpu poole asutati kiutöölise sektiioon, mis võrdlemisi aktiivselt tegutsenud. Kiutöölise sektiiooni kuuluvad palju linaitade töölisi. Linamokantud aruandest selgus, et ühingu tegevus on möödunud aastal arenenud vaatamata kõigile raskusile võrdlemisi rahuldavalt. Arendatud lugila ja raamatukogu tegevust, organiseeritud hobusetöölisi ja aasta lõpu poole asutati kiutöölise sektiioon, mis võrdlemisi aktiivselt egutsenud. Kiutöölise sektiiooni kuuluvad palju linaitade töölisi. Linamonopoli teostamine Eestis asetaks senised linaitade töölised raskesse seisukorda, sest lina tahetakse teha ekspordivalmis taludes. Töölise ühing on pöördunud ses asjas märgukirjaga põllutööstusministeeriumi poole. Linnavalitsus toetas Töölise Ühingu märgukirja ses asjas ja J. Mihkelsonilt koosolekul antud informatsiooni järele on selle küsimuse otsustamine vastavates asutustes lükatud edasi, sest monopoli ümber keerlevad mitmesugused põhimõttelised laadi mõttevahetused. Põllutöökoda pooldab monopoli, kuna ministeerium on vastu ja selle tõttu pole küsimuse lõpulikku otsustamist oodata niipea. Kuigi peaks monopoli sisseseadmine jaatavalt otsustatama, ei suudeta taludes lina ikkagi osekoha ekspordivalmis teha, vaid selleks kulub ikkagi mõned aastad aega, kuni taludes linaharimise tase tõuseb.

Üldkoosolekul otsustati asutada matusekassa, kust ühingu liikmed perekonnaga abi saaksid ja matusekassasse maksaksid liikmed 1 kr. liikmemaksu.

Juhatusse valiti M. Unt, Luur, Väermann, Jürgenson ja Tamm; revisjonikomisjoni M. Reiman, Paul Jaakson ja Lepso.

Pärnu Sadamatöölise Ühingu

Üldkoosolekul, 23. aprillil, refereeris J. Mihkelson sadamatöölise haiguste vastu kindlustamisest. Leiti, et sotsiaalkindlustust sadamatöölise kohta tuleb laiendada. Juhatus informeeris koosolekut tööolude kujunemisest eeloleval hooajal. Selgus, et metsamaterjali hulk käesoleval aastal on tunduvalt vähenenud. Ühingul on käimas läbirääkimised mõningate tööde saamiseks ühingu kätte.

Sadamatöölise registreerimine piiramatu

arvul sadamakapteni poolt tekitab palju pakku verd, sest need, kes end lasevad kanda registreerida ja omale töökaardid välja võtavad, pole kõik elukutselt sadamatöölised, vaid väga paljud kalamehed ja põllupidajad kasutavad sadamatööd ainult kõrvalteenistusena, sellepärast tuleb nõuda ka tulevikus sadamatööde korraldamise seaduse maksmapanemist, mis aitab korraldada alaliste sadamatöölise arvu kindlaksmääramist sadamas.

Sadamatöölise ooteruumi küsimus teeb juba pikemat aega peavalu Pärnu sadamatöölisele, sest senised ooteruumid ei vasta oma äärmise kitsikusega osaltki olemasolevale sadamatöölise massile. Pealegi on korraldamata küsimus, kes peab ruumide korrashoiu eest hoolitsema. Sadamatöölise Ühing omal kulul seda ei taha teha, kui kõik sadamas olevad kasutavad ruume, ilma et nad oleksid kohustatud ruumide korra eest.

Pärnu Nahatöölise Ühingu

poolt korraldatud avalikul koosolekul arutati nahatöölise töö- ja palgaolude korraldamise küsimusi ühenduses teiste linnade nahatöölise palgaliikumisega. Tööde hinnakirju arutades, otsustati Pärnu nahatöölise palgakõrgendamiseks aluseks võtta Tartu ja Viljandi Nahatöölise ühingute poolt väljatöötatud tööde hinnakirjad, sest need vastasid Pärnu oludele enam kui Tallinna hinnakiri.

Palga- ja tööolude korraldamise vajadusest kollektiivlepinguga kõneles J. Mihkelson, selgitades Tallinna ja Tartu sellekohaseid lepinguid.

Väljavaateid Pärnus palgakõrgenduseks on. Tööd on enam kui jõutakse teha. Arvatakse, et tööandjad-äripidajad tulevad palga suhtes vastu, kuna kollektiivlepingu sõlmimisele avaldavad vastupanu.

Koosoleku poolt vastu võetud tööde hinnad esitatakse ühes lepinguga tööandjatele.

Tallinna Rätsepatöölise Ametiühingu poolt korraldati ülelinnaline rätsepatöölise koosolek Läti klubi ruumes, millest osavõtt oli võrdlemisi rohkearvuline. Hammeri poolt ettekantud aruanne rätsepatöölise palkade kohta näitas, et töötasud on viimaste aastate jooksul langenud isegi kuni 50—60%. Endistest kollektiivlepingutest pole enam peetu kinni. Töötasude allasurumine on tingitud ka töölistkonna organiseerimatusest, sest 28. a. tõusis liigete arv kuni 600-ni, kuid hiljem langes see isegi alla saja. Loomulikult ei saanud möödunud aasta hooajal ühing sellase väikese liigete arvu juures alustada otsustavat aktsiooni palkade tõstmiseks. Eel- või palkade tõstmiseks oli möödunud ja ka käesoleval hooajal, kuid väike organiseeritud tööliste arv ei võimaldanud ka käesoleval kevadel alustada palgavõitlust.

Organiseerimisküsimusist kõneles J. Mihkelson ja ettekandele järgnenud läbirääkimistel tunnustati hädavajalikuks aktiivne organiseerimine. Hankijate ühingu „Arengu“ poolt esitatud kõrgemaid palganorme otsustati pooldada ühel häälel ja organiseerimistöö elustamiseks otsustati kutsuda kokku lähemal ajal uus organiseerimiskoosolek. Teiste käsitöölise palgavõitlus on igatahes aktiivsest mõjunud rätsepatöölisele, sest nen-

de palgad on tõesti võimatult madalale surutud.

Naisrätsepatöölise olukord on aga eriti halb, sest nende arv on võrdlemisi suur ja töötasud äridesse töötavate meesrätsepatöölise omadest on tunduvalt madalamad.

Naistöölise organiseerimisel seisab ühingu eriti suur ja laialdane tööpöld ees. Koosolekule oli ilmunud võrdlemisi rohkesti ka naistöölisi, kelledest terve rida astus koosoleku lõpul ametiühingu liikmeks.

Meestöölised astus koosoleku järele kaunis palju endisi liikmeid uuesti ametiühingusse. Igatahes võib sellase organiseerimise koosolekuga tõesti jääda rahule ning jääb ainult soovida, et ametiühing tärkavat aktiiviteeti rätsepatel hulgas suudaks rakendada ühingu uuesti ülesehitamiseks ja tulevikus suudaks kaitsta ja võidelda rätsepatel paremaid töö- ja palgaolusid.

Tartu Nahatöölise Ametiühingu

poolt korraldati 7. aprillil avalik koosolek Tartu nahatöölisele, kus juhatus poolt kanti ette aruanne palgavõitluse ettevalmistuseks. Teatavasti Tartu Nahatöölise Ametiühingu ja tööandjate vahel sõlmitud lepingu tähtaeg lõp-
tööandjate vahel sõlmitud lepingu tähtaeg lõp-
peb 1. maiks s. a. Enne lepingu tähtaja lõpu juba aegsasti ühingu juhatus koostas ettepanekud tööpalkade ja tööolude korralduse kohta. Koosolek tunnistas juhatus tegevuse vastuvõetavaks.

Tallinna nahatöölise olukorrast ja Tallinna Nahatöölise Ühingu tegevusest palgaloode korraldamiseks enne streiki andis ülevaate J. Mikkelson.

Soome Ametiühingute Liidu kasv möödunud aastal.

Soome Ametiühingute Liit möödunud aastal on arendanud erilist aktiivsust. Töölise võiduga lõppenud palgavõitluse arv on suurem kui mõnelgi eelmisel aastal. Liigete arv on kasvanud $\frac{1}{2}$ võrra. 1933. a. vahetusel oli 19.847 liiget. 1934. aasta jooksul tuli juure 7.323 liiget, nii et 34. a. lõpul oli Soome Keskliidul 27.176 liiget. Juurekasv seega 37%. Viimasel ajal on aga liigete arv kasvanud paljudes liitudes järjekindlalt ja käesoleval ajal on liigete arv juba ületanud 30.000. Soome Keskliitu kuulub 16 ülemaalist liitu 617 osakonnaga. Suurimateks liitudeks on metallitöölise liit üle 4000 liikmega, trükitöölise liit 3.408 liikmega, ehitustöölise liit 2.844 liikmega ja puutöölise liit 2.797 l.

Kõige enam on liigete arv kasvanud puutöölise liidus — 74% ja töölise liidus. Trükitöölise liidus on kasv 3%. Liikmete arvu kasv on sündinud kõige enam aasta viimases veerandis.

Soomlased loodavad käesoleval tegevusaastal liigete arvu kasvu ja isegi kahekordsele määral, võrreldes eelmise aastaga.

Veidi müstilist matemaatikat.

Kraavitööline lõikas palgavahe jooksul 52,5 kantmeetrit kraavi. Kümniku käest järgi pärinud jooksameetri hinnad ja välja arvestatud palgas saadava summa, tööline peab saama 11 kr. 86 senti. Palgamaksmise juures, kus muuseas vajatakse ka palgasaja allkirja, selgub, et tööline saab koguni ümmarguse summa — 12 kr. Siit algab müstika: selgub, et kantmeetri hinnaks on olnud 30 senti, kantmeetreid on välja töötatud 40. Aukartuses härrade „kõrgema matemaatika“ ees, tööline, see igavene nuriseja antud korral võtab vastu raha, mida saab 14 sendi võrra rohkem kui oodanud. Kuid vastu harilikke ootusi, töölisel tekkitab mõttekäik, kuis korralikult kodanikult nõuetav. On vastuvaidlematu — arvestatud tööd oli tehtud 52,5 k. m.; makseti 40 k. m. eest; ei maksetud 12,5 k. m. eest.

Et oleks sarnane korraldus valitsuselt, seda korralik kodanik ei usu; ka see, nagu laseks töödejuhataja töölisi töötada enda lõbaks, ei taha usutav olla mehest, kelle hooliks antud töölistele töödistsipliini „sisse liitua“). Sarnasel juhul peaks tööjuhataja isegi püüdma ja suutma tehtud tööd keskastus ees varjata. Võimatu aga jääb saamata ja tööjuhataja on tööde valminemisel sunnitud vastu võtma raha kogu töö eest. Tal tuleb nüüd algkirjaga tõendada, et ta on osa tööd ise vabal ajal valmis teinud või — leida isikud, kes on nõus sellast allkirja andma tema eest.

Jõudnud niikaugele oma arutluses, töölisel ärkab truu ametiühinglane. Küsitledes paljuid töölisi, jättes taktiliselt kõnetamata n.-n. „staabimehed“, selgub, et on enamikul, kes jõudnud pilgu heita palgatabelile, kantmeetri hind tõusnud 30 sendile, kantmeetrite arv vähenenud ja summa pisikese „meelehea“ võrra suurenenud. Kuna aga üldse on võimaldunud tabelisse märkida kantmeetri hinnaks 30 s., siis kujutab ta endast normi, mida on lubatud maksta töölistele. (Tööle asumisel teatati, et on lubatud maksta kuni 25 s.). Nii selgub, et tööline on kaotanud 37 s., s. o. ligemale veerandi oma seadusli-Vaatamata tööl vallandamise ja „musta nimekinja“ ohule, täites endale võetud kohustusi ametiühinglises valveteenistuses, usaldusmees kogub andmeid, koostab nad ja saadab ÜMÜ juhatusale, kes esitab nad vastavale ametasutusele. Sealjuures toetab meest teadmine, et teda saadab kõikjal tööliskonna poolehoid ja soov, — vabaneda sellastest töödejuhatajast, keda aeg „juhtida loovale tööle...“

*) Sarnase toimega banaalsed ütelsused kuuluvad „Esmaspäeva“ sõnavarasse.

Sisu: 1) Kongressiks. 2) Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu mai üleskutse. 3) Kongressi väliskülalised (idilised). 4) Palgavõitluse rindelt. 5) Tallinna kingseppade palgavõitlus. 6) Rahvamajanduse elustamise kava põhijooned. 7) 1905. a. mälestusi. 8) Ametiühingute teotuskassad. 9) Maatööraha ja rändtöölise ühine tee. 10) Tööstuse ja suurkaubanduse kontrolli seadus. 11) Ringvaade.

Tegev ja vastutav toimetaja *L. Metslang*.
Väljaandja *E. Töölisühingute Kesklit*. Ilmub kord kuus. Tellimishind: aastas 60 senti, 6 kuud 30 senti, üksiknumber 5 senti. Toimetus ja talitus: Tallinn, V. Pärnu 31—4, tel. 460-52.

Ilmunud 10. mail 1935. a.
Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükikoda, Pikk t. 2. 1935.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU

